

ARIANY

NÚMERO CENT

Es motiu de festa haver editat cent números d'aquesta petita publicació arianyenca, cosa que suposa mantenir el contacte amb els nostres lectors per espai de més de dotze anys.

Aquest full sotia per primera vegada, sense pretensions, el mes de gener de l'any 1969, aleshores un

poc amagat de la censura oficial perquè encara no havíem obtingut llicència estatal. Però, des del seu naixement, hem tingut sempre el desig de que servís de medi de comunicació amb tots els nadius d'aquest bell lloc d'Ariany, residents habitual o allunyats per raó de les seves activitats professionals. I també ganes de que fos un mitjà d'iniciació literari, sobretot pels estudiants.

Objectivitat i sinceritat han estat sempre les principals exigències que han condicionat la seva realització. Per això no hi han mancat silencis, no claudicacions, que no han estat motivats ni per covardies ni per evasions, sinó, més que res, amb la pretensió de fer el tot per tot, per a fomentar l'harmonia, ja que, una vegada desintegrada ho fa tot més difícil. Hem de dir també que si alguna vegada l'exposició de conceptes o la redacció de les cròniques no han aparegudes tan elegants com era d'esperar, o l'expressió o valoració d'elles tal vegada no han plasmat degudament tota la realitat, es deu únicament a deficiències humanes.

Tant l'inici d'aquest full com el seu consegüent caminar han estat possible gràcies a l'ajuda generosa i desinteressada d'un bon nombre d'amics, i així, aquesta publicació s'ha pogut oferir gratuïtament

a totes les famílies de la Localitat i a unes dotzenes d'arianyencs i amics escampats pel món.

Si fins ara totes les despeses han anat a compte de la Parròquia seria d'agrair, pensant en el futur, que algunes institucions la patrocinassin a la mesura de les seves possibilitats. I de la mateixa manera creim que la continuïtat d'ARIANY depèn, sobretot, de la constitució d'un grup que assumís amb il·lusió, la seva administració i edició.

Així ARIANY serà més del poble, veurà millor reflectat el seu pols i la seva vida, la qual desitjam per aquest full que sia tan llarga que perduri anys i més anys.

SIAN AMB TOTS
ELS NADIS DE

ARIANY

ELS MORADORS D'ARA,
ELS ABSENTS QUE
L'ENYOREN,
ELS AMICS QUE
L'ESTIMEN,
ELS BENEFACTORS
QUE L'AJUDEN,
LA GRÀCIA ABUNDOSA
I LA MISERICÒRDIA
LA CARITAT I LA PAU
RECUNDA
DE PART DE DEU PARE
I DE JESUCRIST;
FILL DEL PARE,
NAT A BETLEM DE
MARIA VERGE.

Reproducció de la primera pàgina del primer número d'aquesta publicació.

ARIANY, TOT L'ANY

L'il·lustre professor i novel·lista Gonzalo Torrente Ballester ens recordava, fa pocs dies, que si la famosa descripció que va fer Pío Baroja de l'arribada a Londres per riu segueix conservant, al cap dels anys, tota la seva força i el seu realisme, és perquè l'escriptor basc escriu aquelles planes molt després d'haver-les viscudes «en realitat». Efectivament, hi ha escriptors que necessiten la distància en el temps i l'espai per poder recrear un lloc, un ambient, una situació o, fins i tot, una sensació momentània. Parèix, així, que el temps i la distància arraconen allò que hi havia de superflu o d'innecessari, i fan que la memòria només conservi l'essencial, el més significatiu per a la recreació d'aquella situació, d'aquell lloc. Són pocs els escriptors capaços de transformar instantàniament en matèria literària els apunts presos «del natural», del moment. Si jo tengués l'arrogància de proclamar-me escriptor, hauria de dir, acte seguit, que no som un d'aquests.

I ara pens que aquesta deficiència meua —que el molts i bons escriptors és senzillament, una característica— és la causa principal de què mai no m'hagi sentit temptat peremptòriament a escriure sobre Ariany. Es més: quan m'hi he vist obligat —com és el cas de les «guies secretes de Balears i de Mallorca», m'he limitat a citar el meu poble atribuint-li les característiques més generals i vaporoses que són comunes als pobles de la pagesia mallorquina. Per entendre'ns: tenc Ariany massa present. Físicament, vull dir. O, dit encara d'una altra manera: no he obtingut aquella distància que permetria a la meua memòria destriar allò que diferencia el meu poble de la resta de la nostra pagesia.

He de dir, no obstant, que una visió molt estilitzada d'Ariany, previs els canvis de nom i de situació geogràfica, apareix a alguna de les meves dites novel·les. Però no podria assegurar que, a partir del món d'Ariany, hagi estat capaç de crear un món literari, com han fet, sense anar més lluny, Llorenç Villalonga amb «Bearn», Baltasar Porcel amb «Solnegre»/

Andratx o Josep Melià amb «Alcortà». No n'he estat capaç, ni m'hi he atrevit, segurament —i ho veig ara que m'he obligat a pensar-hi— perquè aquesta manca de distància traïria els meus propòsits. Al·manco, per ara, Covardia o incapacitat: potser. Benèvol amb mi mateix, jo en diria respecte o temor. El cas és que ara, quan em sol·liciten perquè «escriu d'Ariany i per als arianyers, veig i veis que m'escap per la tangent i no em decideix a disparar la meua atenció de cap al tema.

El tema o els temes. Aquí, potser, radica el problema: no es tracta d'«el» tema. Es tracta del món. Tenc presents els centenars i més centenars de planes que ha escrit sobre el seu redol (Palafrugell, l'Empordà) el gran Josep Pla. Parla, sobretot, de les persones i de les coses que veu cada dia, d'aquelles coses i persones que ens poden parèixer vulgars. Però ell en parla amb la sabiduria de qui sap vèncer la immensa rutina que quasi imposa la quotidianitat, i sap descobrir la vida oculta i nova del seu entorn. Idò bé: Josep Pla, parlant d'allò que veu i viu cada dia, ha estat capaç de donar una personal i riquíssima imatge del món.

Aquí, ja a punt d'acabar, és on hauria d'haver començat l'article. Perquè, finalment, he trobat, potser, un punt de partida: la invitació a conèixer i a concebre el món a partir d'aquest món, petit, d'Ariany, però que ofereix, tant com qualsevol altre, els objectius essencials per a qualsevol punt de mira, per ambiciós que sigui. No hi ha millor manera de conèixer el món que conèixer ca-nòstra en profunditat. Un altre dia potser escrigui alguna cosa en réplica a la majoria de predicadors del dia de la festa: solen coincidir quasi tots en què els arianyers haurien de sentir-nos orgullosos de viure a part del «món», o del que ells entenen com a «món». I no: Ariany no és un poble a part del món. Al contrari, és el punt de partida de tots els arianyers per arribar a conformar i enriquir una imatge del món. Però això és, potser, una altra qüestió...

Guillem Frontera

SANT ANTONI

«Festa de categoria, de gran resonància popular»

No cabe duda que la fiesta de San Antonio tiene futuro. Sus raíces son tan profundas que ni la evolución más progresista, ni el más inconsciente iconoclastismo no ha podido ni podrá contra ella, mientras en cada pueblo haya un grupo de personas que amen lo suyo.

Glosada hecha de carrozas, de piropos cantados al Santo de Viana y «de coques i d'ensaimades» para celebrar el onomástico de los padres, del hermano o de los amigos.

Como siempre no faltaron animados «foguerons» que eran como las vibrantes notas de las vísperas solemnes al Santo y preludiaban una gozosa diada. El trofeo donado por la «Caixa» fue sorteado entre los mejores; el agraciado con él correspondió al «fogueró» que con tanto entusiasmo todos los años hacen unos vecinos de la calle de Menorca.

Con alegría de campanas por la mañana se invitaba a la celebración Eucarística en que los muchos participantes pudieron escuchar a San Antonio, ayer y hoy, a través de D. Baltasar Amengual,

Párroco de Calonge. Seguidamente recorrió nuestras calles la ya tradicional comitiva con el fin de animar y recoger «ses joies».

En nuestra «Plaça Major» se realizaron «Ses Beneïdes» en medio de una numerosa concurrencia que sin cesar aplaudía el desfile de las carrozas.

Fue galardonada con el primer premio, donado por nuestro Ayuntamiento, la carroza titulada: «el jardí de Sant Antoni».

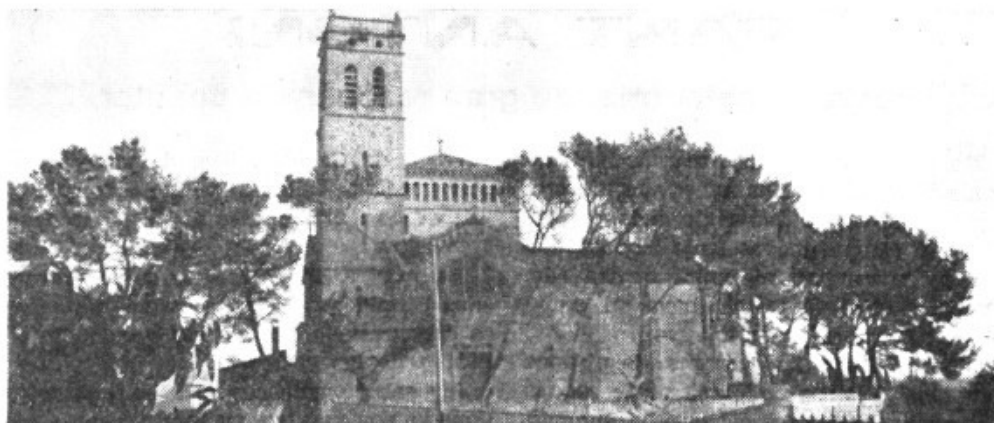
Los otros trofeos fueron aportados por la Caja de Pensiones, Seguros l'Abeille, Societat d'es Fanals, Local Parroquial, etc., y entregados a los participantes que más se destacaron.

Al final hubo el tradicional sorteo «de ses joies i de sa porcelleta», regalada por la familia Galmés-Febrer. Fue agraciado con ella D. Jaime Vanrell.

Gratitud a todos los que de una manera u otra hicieron posible tan simpática diada, en especial a la Empresa de «Piensos Nanta», fabricados por «Copima», que desde hace unos años hace posible la costosa Edición de los Programas.

Podem veure, com si fos avui, l'escolania parroquial i clero, travessant, en processó, la nostra plaça anant a l'església, ara fa dotze anys, abans de començar una celebració Eucarística.

Bella panoràmica de tot el temple parroquial on es poden veure els llamentables destrossos per les fortes ventades dels darrers dies de l'any passat.

SIURELLS ARIANYERS

Tres vegades, al manco, dins pocs mesos i en llocs diversos —Manacor, Sant Joan i Ciutat— una carrossa d'Ariany, bellíssima al dir dels entesos, ha aconseguit el primer premi en tres Concursos organitzats en motiu de fires i festes, als dos primers llocs, i de la rua de Carnaval, a la capital de les Illes.

El seu títol, senzill però expressiu: Siurells.

Una vintena de joves i donzelles del poble guanyaven el cor dels espectadors de la desfilada qui aplaudien, entusiasmat, l'original acudit de transformar jovejells i atletes en la mítica figura blanca darrerament tant popularitzada com a present, record i símbol de Mallorca.

Segons conten, els vells d'Ariany que acudien a la fira de Sineu el primer diumenge de maig adquirien un ramell de cireres i compraven per dos cèntims un siurell per cada net als ollers d'Inca, Sa Cabaneta o Pòrtol i en tornar, carro estibat i bossa buida, quan destriaven la vila, resaven un parenostro al Santíssim Sagrament i una Salve a la Mare-de-Déu i començaven a bufar el siurell que a l'hora de dinar els infants rebien amb vertadera gaubança, perquè per aquelles calendes els Reis eren poc generosos i les joguines un luxe inabastable per a la gent pobre.

Fins ara no he sabut aclarir —i m'agradaria treure'n el net aviat— si a Ariany mai s'hi han fet siurells. No ho crec probable perquè no em consta l'existència

de cap obrador de fang: teulera o gerreteria.

Avui, però, vull copiar del meu petit arxiu folklòric una cançó que uneix el nom d'Ariany a la fabricació de siurells puix que menciona el topònim d'Es Camp d'ets ollers, un lloc abundós d'argila.

No hi ha —en sabeu qualcú que en tenguí cap?— siurells fets a Ariany però crec que més d'un siurell manacorí —Manacor és la vila d'on tenim referències més antigues de la fabricació de les populars figuretes— estava fet amb terra arianyera. Massa ho fa pensar aquesta glosa carregada d'humor i simpatia.

Si jo fos ric compraria
—mal acabàs es dobbers—
a l'amo Es Camp d'ets ollers
i un bon gerrer cercaria
que amb ses mans, de nit i dia,
sàrries de siurells me fés
perque cada infant tengués
una alcasíó d'alegria.

Ara he volgut treure a rotlo aquesta cançó, com una pubila de bona casa, en homenatge a uns arianyers que, l'any passat, tengueren l'acudit d'enfarinar-se mans i cara, d'amortallar-se el cós en vida, i de ratllar la mortalla, d'un blanc netíssim, amb taques jubilosos de verd altiu i aumàngara rabiosa. O, per dir-ho amb més precisió, —permeteu-me el neologisme— volgueren —i saberne— ensiuellar-se.

Baltasar Coll Tomàs.

ENCANTS D'ARIANY

Si va a dir ver, quan venc a Ariany és per trobar-hi el que no hi ha al meu poble: una grapateta de tranquil·litat. Per mi, home de poble gran, assaïetat i decebut, els pobles petits com tu, Ariany, teniu un encís i representau, avui més que mai, una de les poques reconciliacions amb la civilitat que ens permet la geografia urbana. Déu faci, Ariany amic, que no cresquis massa més.

Petit i alt; quina sort, tú, Ariany! El terrat de la teva església, deia l'Arxiduc, estava a 144'71 metres par damunt el nivell de la mar. I els teus 515 habitants dara fa cent anys, supòs, ni ho sabien ni els interessava massa, perquè era la teva una terra de vi i pa —«las tierras son buenas y se ven algunos viñedos bastante extensos» («Die Balearen») — i no anaves de tela marinera. Les tradicions les tenies de secà; curiosament fou a 1717 quan don Marc-Antoni Cotoner i Sureda rabé de Felip V el títol de Marqués d'Ariany i, cal suposar-ho, quan dugués de Madrid la imatge de Nuestra Señora de Atocha.

Les vocacions de terra endins no s'improvisen (Pavese?) i tu, Ariany, dos-cents anys després del marquesat, segueies fidel a la terra i els seus camins. Aquests camins que trespava dos pics cada dia l'Honor Miquel Ribot, carter: «Por orden del Centro Directivo fecha 30 de Junio de 1917, se nombra con carácter interino Cartero de Ariany, con obligación de recoger y entregar en Petra y con el haber

anual de 300 pesetas, a D. Miquel Ribot Columbrans. Tomó posesión de su destino el 13 de Julio siguientes».

Una pesseta cada dia era un bon jornal, sobretot perquè la somada no era feixuga. Hi havia dies que el carter tenia poca feina, ja fos perquè a Ariany no s'havia escrita ni una carta ja fos perquè a Petra no n'havia arribada cap per Ariany. I sabeu què feia En Ribot per saber-ho abans de partir i no fer el viatge debades? Mirava fit a fit el campanar de Petra on En Miquel Batle Huguet, que era el carter d'aquell poble, «li posava senyal» si no hi havia res per Ariany...

En Miquel Ribot feu carrera dins Correus: «por orden del Centro directivo de fecha 17 de enero de 1919 fue nombrado en propiedad con el sueldo anual de 375 pesetas. Tomó posesión de su nuevo destino con fecha 1.º de Marzo del mismo año». El carter de Petra no n'havia fet tanta; enrà a 1904 amb 200 pessetes anuals i fins a 1918 no el pujaren a 250. La Carteria d'Ariany sí anava endavant: En Ribot, des de l'onze de setembre del 31, té un sou anual de 600 pessetes. I quan arriba l'estreta republicana i per decret del 9 de Març del 33 es suprimeix aquesta Carteria «se crea un Cartero-Peaton que recibirá y entregará en Petra (6 kilómetros) y sueldo anual de 1.473'75 pesetas, que se le acreditan desde 1 de Enero de 1933», que venia a ser la mateixa feina però amb més doblers.

(Acaba a la pàg. següent)

Fotografia de la benedicció de la Creu de Terme que en recordança agraïda a Mossèn Martí Truyols Ariany li dedicà l'any 1969.

JA FA DOTZE ANYS

«Ho sabeu tots, benivolguts paisans. Amb vestidura prou humil, però amb una constància mereixedora d'un esclafit fort de mamballetes d'enhorabona i sincer agraïment, fa ja més de dos anys que aquest bolletí arriba cada mes a les famílies del nostre llogaret encisador i a tots els arianyers que ens trobam escampats per tants i tants d'indrets del món. I sabeu també que aquestes mateixes pàgines ja han tingut l'encert de tractar temes i orejar qüestions que han fet gaudir nostre cor ben de debò. De vegades, perquè hem llegit trocets d'història nova i batagant d'Ariany, o bé perquè han estat notícies agradoses que, llevant el polsim de la nostra memòria, ens ha duit el record emocionat de fets passats —tal volta, viscuts—, de persones conegudes, de familiars i amics enyorats, etc., etc.».

Així us escrivia, en aquest mateix bolletí, a l'octubre del 72.

Avui, després d'onze anys més de seguir llegint ARIANY, crec que ens serà fàcil posar-nos d'acord a l'hora d'assegurar tots que és una sort, un goig i un honor que el nostre poble sia afavorit amb un mitjà de comunicació escrita i constant.

Perquè, malgrat la senzillesa del full, més d'una parròquia pagaria molt per tal de tenir —o tornar tenir— una publicació amb les característiques de la nostra. Passa, emperò, que un bolletí com ARIANY, amb totes les apariències de pobresa, no surt ni tira endavant si no hi ha una persona que, amb capacitat forta de sacrifici, es faci responsable i estigui

dispost a abundosos maldecaps, indifferències a balquena i, fins i tot, a més d'una incomprensió. Ho puc assegurar, després d'haver estat el responsable de més d'una publicació periòdica.

He escrit més amunt que pels arianyers és una sort disposar d'una publicació periòdica. Sort, sí, perquè, entre altres avantatges, ens ha proporcionat aquesta: deixar constància de tots el esdeveniments d'Ariany; encara que a vegades, just tinguessin una mica d'importància.

¿Qui hauria escrit dotze anys d'història del nostre bellíssim poblet? Es pot fer, és clar, tot un llibre d'història sobre Ariany, i Déu vulgui que sia prest!; però, probablement mai restarien arreglats els abundosos detalls o les menudeses «grandioses» que ens ha servit feelment ARIANY. Pegant una ullada els 99 números primers, un veu immediatament que són reflexe admirable de tot quant ha passat de nou dins la vida pública dels arianyers. Perquè, diguem-ho clar i llampant, ARIANY may ha tingut la trista pretensió d'esser només portaveu de la parròquia. Afirmem, més tost, que és estat com un batec fort i constant del cor que forma tot el poble arianyer. Ha complert admirablement la profitosa funció de testimoni històric dels dotze darrers anys viscuts pel poble que ens va veure néixer, endemés d'haver-nos regalat dades interessants i clàssiques curioses sobre el començament i altres etapes històriques d'Ariany. Recordem per exemple, aquella partida de documents antics que enaltiren les planes d'aquest bolletí. Han resultat una font d'informació atapeïda d'interès, per poc que un estimi la història pròpia. Ens ha deixat notícies sobre uns fets concrets del poble o de qualcun dels seus fills més distingits. Quasi cap de noltres hagués tingut coneixença d'aquells punts històrics, si no haguessin estat publicats pel «nostre» bolletinet.

Crec, per tant, que ho paga donar gràcies a Déu pel valuós servei que l'Església d'Ariany ha prestat a la població del mateix nom.

Fra Jaume Tugores Mestre, T.O.R.

ENCANTS D'ARIANY

(Ve de la pàg. anterior)

Avui, quan per anar de ca nostra al cafè agafam el cotxe, podríem pensar qualque pic amb aquells arianyers que anaven i venien a peu de Petra o d'allà on fos. Estic segur que fent cames, també feien poble: al manco el coneixien un poc més que nosaltres.

I conèixer, amics, és estimar.

R. F. M.

Madrid, 25 març 1981

Nit de foguerons

«Un poble que no valora i recorda el seu passat, està donat a desaparèixer» diu una sentència famosa.

Per aquest camí, a Ariany, li queden molts d'anys de vida, al menys si ens aturem a contemplar unes vetlades tan meravelloses com les passades de Sant Antoni.

Basta poca cosa: llenya, pa, sobrassada, botifarrons, i vi; però hi ha d'esser i sols hi és allà on hi ha il·lússió i això es va donar a la revetla del dissabte de Sant Antoni.

Pocs fogarons, just els necessaris, crec que eren nou, i ben repartits per tot el poble, lo que feia que tot Ariany estàs congregat a aquests punts on hi havia de tot: cant, ball, torrades i sobretot ale-

gria; aquesta alegria tan sana i de la qual està tan mancats avui en dia.

Però tot això, s'havia de veure d'enfora per contemplar un espectacle digne de les persones més sensibles: foscó, vermellor, foc, fum i unes espirals que pujaven i pareixia que deixaven aquest món per fer companyia a les estrelles que fluïren durant tota la nit, volent així afegir-se a la festa que per altra part ens transportava a nosaltres al menys mig segle enrera.

Són aquestes unes manifestacions que hem de conservar sia com sia; no els hem de deixar desaparèixer; i serà així, si tots hi posam aquest poc que tota comunitat demana i espera de cada un de nosaltres.

G. Frontera M.

MADRID, 23 de enero 1969

R. P. DON MATEO AMOROS AMER

ARIANY

Querido P. Amorós:

Deseo expresarle nuestro agradecimiento por el envío de la HOJA PARROQUIAL DE ARIANY, que ya sabe cuanto nos complace leer.

Regándole nos tenga presente en sus oraciones, le saluda con el mayor afecto,

—EL MARQUES DE MONDEJAR Y ARIANY

De entre les nombroses mostres d'agraïment rebudes, ARIANY reproduïx goixós la que envià el Cap de la Casa Reial.

SOCORRISMO

Con el afán, ilusión y deseo de aprender para nosotros y, en caso de necesidad, poder ayudar al prójimo, realizamos un buen grupo de «arianyers», 75 en total, el curso de Salvamento y Socorrismo.

Empezó el curso teórico-práctico el día 25 de noviembre y hasta el 29 de enero fuimos asistiendo tres noches semanales, martes, miércoles y jueves, a «ca ses monges», para escuchar atentamente las explicaciones de los veinte temas que los monitores de la Cruz Roja Española nos iban impartiendo. Para ello debimos desafiar no pocas dificultades: comodidad, frío, pereza, cansancio..., pero en opinión de la mayoría valió la pena el esfuerzo realizado.

Las religiosas franciscanas, no sólo cedieron generosamente «s'escola», sino que fueron las pioneras y mantenedoras de este cursillo. Así pues en nombre de todos MUCHAS GRACIAS.

J. Genovard R.

Sabía Vd. que...

... siguen las mejoras en Ariany.

Esta vez ha sido la Plaza Mayor que gracias a otra extraordinaria subvención, del Consell General de Mallorca, ha sido embaldosada y decorada con la siembra de unos nuevos árboles que, sin duda, una vez crecidos, darán a la Plaza un encanto y harán que sea, sobre todo en verano, gratamente acogedora.

Es motivo suficiente para agradecer a nuestro Ayuntamiento sus esfuerzos para mejorar nuestra población sin haber recurrido a contribuciones especiales ni a cuenta del presupuesto municipal.

* * *

... un grupo de jóvenes, hay que reconocer que siempre son los mismos, hicieron lo posible con el patrocinio del Ayuntamiento y de la Caja de Pensiones, la siempre grata fiesta navideña «dels Reis».

Después de la Misa hubo la tradicional adoración. Juan Ferrer, que formaba parte de la comitiva, saludó a los asistentes con la siguiente glosada compuesta por el mismo:

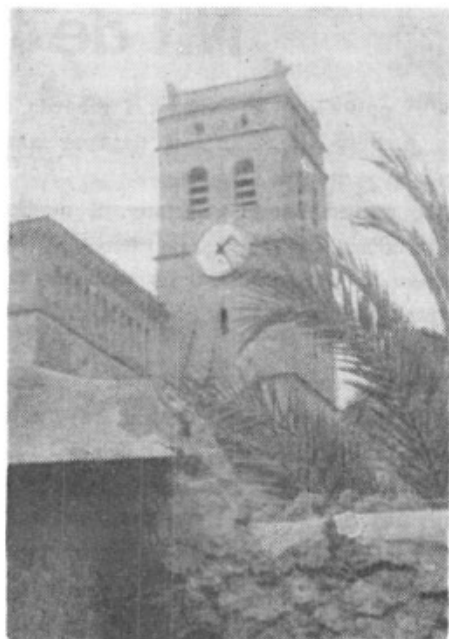
**Seguint una santa tradició
i vencent sacrificis i mals
venen en Santa Peregrinació
ses tres Majestats Reals.**

**Una vegada haver adorat
al Messias Redentor
nins i nines d'Ariany
cantem càntics plens d'amor.**

**Duen moltes juguetes
com tenen per costum cada any
per tots els nins i ninetes
d'es gran poble d'Ariany.**

**Guiats per estrella divina
a veure el Messias que ha nat
aquests tres Sabis de l'Astronomia
volen adorar a Jesús Infant.**

Seguidamente se trasladaron a la Plaza Mayor en una hermosa caravana rodeada

L'esbelt campanar de la nostra església vist des de Ca'n Palou.

no sólo de todos los chicos sino también de numerosos mayores.

La repartición se desarrolló en un ambiente de intensa alegría. Los concursantes quedaron gratamente satisfechos tanto por el orden como por el esplendor con que trascurrió la fiesta.

* * *

... COMPARTIR SIN FRONTERAS fue el slogan de la Campaña Contra el Hambre. Su finalidad: abrir cauces de solidaridad con todos y concienciarnos de que no podemos ser cristianos auténticos si restringimos nuestra fe sólo a unos límites Parroquiales,

Para el Señor toda la Humanidad es su gran familia en la que todos deberíamos compartir el pan de la tierra y el Pan de la Eucaristía. Tomamos parte en la Campaña a través de la Plegaria y de la aportación económica, que como el año pasado fue de veinte mil pesetas.